

Zuzana Vilímcová, Každodennost jezuitských misionářů z České provincie v Jižní Americe, diplomová práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2013 – oponentský posudek (M. Holý)

Posuzovaná práce je věnována jezuitským misiím z české provincie Tovaryšstva Ježíšova do Jižní Ameriky ve druhé polovině 17. a v 18. století. Přestože se této problematice dostalo již v zahraničním a domácím bádání v širších souvislostech nemálo pozornosti (P. Caraman, V. Jaeckel, J. Opatrný, I. Barteček, S. Binková, O. Kašpar, M. Křížová ad.), rozhodně nelze říci, že by byla beze zbytku prozkoumána. Zejména některé z misijních oblastí zůstávaly spíše na okraji zájmu.

I z tohoto důvodu se téma diplomové práce Zuzany Vilímcové, která metodologicky vychází ze stále podnětného konceptu dějin každodennosti, jeví jako vhodně zvolené. Problematiku se autorka rozhodla kromě úvodu a závěru uchopit v celkem osmi tematicky zaměřených kapitolách. Ty jsou však poněkud zbytečně podřazeny velkému oddílu, jehož název se shoduje s titulem celé práce (tedy *Každodennost jezuitských misionářů z České provincie v Jižní Americe*). Jinak je však uvedená struktura logická a zahrnuje většinu relevantních témat, která lze na základě dochovaných pramenů zkoumat.

Pokud jde o heuristiku, vychází Zuzana Vilímcová kromě příslušné literatury, z níž se důkladně obeznámila zejména s výsledky domácího bádání a částečně rovněž s některými pracemi zahraničních autorů (v němčině, angličtině či v románských jazycích), z několika zdrojů. Na jedné straně to jsou dochované a edičně již v hojné míře zpřístupněné dopisy misionářů, na straně druhé pak i další typy pramenů (relace, účty apod.). Uchazečka přitom nepracovala jen s edicemi (Z. Kalisty či V. Schulze), nýbrž řadu údajů čerpala i z fondu Jesuitika v Národním archivu či z rukopisů chovaných v knihovně Královské kanonie premonstrátů na Strahově. Konečně využila i proslulou jezuitskou kartotéku Anny Fechtnerové.

Z hlediska věcného přináší předložená diplomová práce řadu nových informací. Z. Vilímcové se podařilo nejen přehledně zmapovat hlavní trasy misionářů z české jezuitské provincie, ale rovněž charakterizovat způsob jejich výběru, kritéria na ně kladená, jejich materiální zabezpečení v průběhu cesty na misii i při jejich pozdějším působení na místě apod. Za cenné považuji např. kapitoly věnující se metodám christianizace, přístupu k indiánům obecně stejně jako kontrastu mezi původním očekáváním misionářů a každodenní jihoamerickou realitou. V některých ohledech však autorka myslím poněkud příliš podlehla kouzlu korespondence a podcenila míru stylizace, i když v obecné rovině si ji dobře uvědomuje.

Pro příští bádání bude jistě dále využitelný seznam více než osmdesáti jezuitů, kteří ve sledované době působili na misiích v různých částech Jižní Ameriky. Je jen škoda, že pracně sestavené tabulky nebyly obohaceny o některé další kolonky, které by přinášely informace například o místu narození jednotlivých misionářů, jejich studiích, následných kariérách apod. Jejich analýza by totiž mohla ukázat i některé nové, rovněž relevantní závěry.

Pokud jde o formální stránku, je možné konstatovat, že je práce na dobré úrovni. Obsahuje poměrně malé množství gramatických chyb. Stejně tak dobrý je i autorčin styl, jehož předností je jeho čtivost. Jen výjimečně se Z. Vilímcová uchýlila k některým nepřesným či ne zcela jasným formulacím („psychologická způsobilost nešpanělů“ s. 16, „Umístění a pověření nových misionářů patřilo k povinnostem patronátu“ s. 14, „Cesta na misie byla ... placena z královské pokladny“ – české? – s. 29, místní „délková míra“ 83x99 cm s. 33, spíše jde o plošnou míru, co jsou to „neumírnění a nekřesťanští Indiáni“? s. 36) či nelogickým („Kvůli tomu, že jezuité ... Indiány podceňovali a pohlíželi na ně shora, narůstala jejich tolerance k Indiánům“ s. 43), případně poněkud přehnaným tvrzením (např. o tom že „všichni misionáři byli smířeni s tím, že české země již nespátří“ s. 12, „téměř všichni Indiáni byli lidojedi“ s. 41, měli opravdu Indiáni takový odpor k práci a nebyli schopni se naučit počítat? Není to spíše starý evropocentrický stereotyp? – s. 52).

Za nadbytečné považuji přílišné užití citátů z pramenů, které na některých místech zabírají valnou část textu. Za vhodnější bych považoval spíše vlastní interpretaci autorky. Ne zcela jednotně je pak v poznámkovém aparátu uváděna literatura. Např. při opakovaných citacích jsou užívány v některých případech zkrácené názvy, jinde se neustále opakují plné citace, což výrazně přetěžuje poznámkový aparát (markantní je to zejména na s. 79-107).

Přes výše zmíněné, spíše drobnější nedostatky je posuzovaná práce cenným příspěvkem k dosavadnímu bádání o jezuitských misiích, které obohacuje o některé dosud málo zkoumané aspekty. Plně ji tudíž doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Praha 19. 5. 2013

Doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D.
Ústav českých dějin FF UK
Nám. J. Palacha 2
116 38 Praha 1